

Brusselse Hof van Beroep veroordeelt België tot voeren van strenger klimaatbeleid

Op 30 november 2023, negen jaar nadat Klimaatzaak de Belgische overheden in gebreke stelde voor hun zogenaamd nalatige klimaatbeleid, heeft het Hof van Beroep van Brussel uitspraak gedaan in de Belgische klimaatzaak. In zijn arrest legt het Brusselse Hof van Beroep de Belgische, Vlaamse en Brusselse overheden op om een ambitieuzer klimaatbeleid te voeren dan ze nu al voeren. Concreet moet België tegen 2030 zijn uitstoot van broeikasgassen met 55 % verminderd hebben in vergelijking met 1990. Daarmee legt het Hof van Beroep van Brussel zelfs hogere reductiedoelstellingen op dan Europa vraagt.

De klimaatzaak

Eind 2014 stelde de vzw Klimaatzaak de Belgische Staat en de drie gewesten in gebreke en vroeg zij hen om hun verplichtingen na te komen om de Belgische uitstoot van broeikasgassen tegen 2020 met 40% verminderen ten opzichte van 1990. Nadat een consensus met de bevoegde ministers onmogelijk leek, dagvaardde Klimaatzaak op 27 april 2015 de vier Belgische overheden voor de rechter.

Op 17 juni 2021 werden de Belgische overheden veroordeeld door de Franstalige Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, maar die laatste legde toen geen reductiedoelstellingen op. Daarom besloot Klimaatzaak in beroep te gaan. Het Hof van Beroep te Brussel geeft Klimaatzaak nu gelijk.

Beoordeling door het Hof van Beroep

Het Brusselse Hof van Beroep oordeelt dat de Belgische Staat, het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de artikels 2 en 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de artikels 1382 en 1383 van het oud Burgerlijk Wetboek hebben geschonden door het gebrek aan ambitie en resultaten in het klimaatbeleid dat zij hebben uitgevoerd tussen 2013 en 2020.

Bovendien vindt het hof dat die schending tot vandaag voortduurt, doordat de drie overheden nog steeds niet hebben aangetoond dat ze passende en redelijke maatregelen hebben genomen om België in staat te stellen zijn broeikasgassen tegen 2030 met 55% te verminderen.

Het Hof van Beroep legt geen specifieke doelstellingen op voor individuele overheden. De federale overheid, Vlaanderen en Brussel zullen samen moeten overeenkomen wie wat doet om samen het doel van 55 % reductie te bereiken “binnen de grenzen van hun respectievelijke bevoegdheden”. De reductiedoelstelling geldt weliswaar voor heel België, maar Wallonië hoeft daar geen extra inspanningen voor te doen. Het Hof van Beroep oordeelt dat het Waalse Gewest voldoende vooruitgang heeft geboekt. In eerste aanleg werd het Waalse Gewest overigens wel nog mee veroordeeld.

Als een van de veroordeelde partijen niet voldoet, volgen er mogelijk dwangsommen, maar daarover heeft het Brusselse Hof van Beroep (voorlopig) nog geen uitspraak gedaan. Als de uitstootcijfers van 2022 tot 2024 er zijn, en er zou blijken dat het federale, Vlaamse of Brusselse klimaatbeleid nog steeds niet voldoet, kan er alsnog een dwangsom opgelegd worden.

Wat is nu de impact van het arrest?

Het belang van het arrest is meer dan alleen symbolisch. Het feit dat de Belgische overheden nu worden verplicht tot actie en het nemen van strengere maatregelen zal zich naar verwachting vertalen in een strenger klimaatbeleid en dus strengere normen voor de industrie, transport en verkeer, ... Daarnaast gaat van het arrest ook een zekere precedentswaarde uit voor soortgelijke vorderingen tegen andere Belgische overheden of elders in Europa.

Het arrest gaat zeer ver, in de zin dat het Brusselse Hof van Beroep die 55 % uitstootreductie vraagt van héél België, ook de Europese koolstofmarkt ETS, terwijl Europa (maar) een reductie vraagt van 47 % ten opzichte van 2005 (toen de uitstoot ongeveer even hoog was als in 1990) en een uitzondering voorziet voor belangrijke sectoren met een grote klimaatimpact zoals de elektriciteitsproductie en de zware industrie (ETS-sector). Het Hof van Beroep vraagt die 55 % uitstootreductie echter van héél ons land, ook de ETS-sector dus.

Daarnaast kan de vraag worden gesteld naar de verenigbaarheid van het arrest van het Brusselse Hof van Beroep de injunctie die daarin wordt opgelegd aan de Belgische overheden met het beginsel van scheiding der machten. Het arrest bevestigt alleszins dat de rechterlijke macht van ons land er niet voor terugdeinst om de beleidsmakers op de vingers te tikken als het aankomt op klimaat- en milieubeleid. In het vonnis van 21 juni 2023 veroordeelde de Voorzitter van de rechtbank eerste aanleg Brussel het Vlaamse Gewest nog voor het niet naleven van de Europese Nitraatrichtlijn.

Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir liet alvast weten het arrest van het Hof van Beroep van Brussel aan te vechten bij het Hof van Cassatie.

Voor vragen kan u terecht bij Kristof Hectors, Roel Meeus, Charles Poncelet en Céline Bimbenet van het team Omgevingsrecht van Schoups.

Mechelsesteenweg 127A, b1 - 2018 Antwerpen

t. +32 3 260 98 60 | +32 2 790 44 44

Regentschapsstraat 58 bus 8 - 1000 Brussel

info@schoups.be

www.schoups.com